EUROPAPARLAMENTET

2004 *2009*

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2008/2235(INI)

22.10.2008

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om genomförandet inom EU av direktiv 2003/9/EG om mottagningsvillkoren för asylsökande och flyktingar: LIBE-utskottets besök från 2005 till 2008 (2008/2235(INI))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Martine Roure

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om genomförandet inom EU av direktiv 2003/9/EG om mottagningsvillkoren för asylsökande och flyktingar: LIBE-utskottets besök från 2005 till 2008 (2008/2235(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna[1] (”mottagningsdirektivet”),

– med beaktande av rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus[2] (”förfarandedirektivet”),

– med beaktande av rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat[3] (”Dublin II-förordningen”),

– med beaktande av kommissionens rapport av den 26 november 2007 om tillämpningen av direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (KOM(2007)0745),

– med beaktande av Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, särskilt artiklarna 5 och 8,

– med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter,

– med beaktande av rapporterna från delegationerna från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor till Italien (Lampedusa), Spanien (Ceuta och Melilla samt Kanarieöarna), Frankrike (Paris), Malta, Grekland, Belgien, Storbritannien, Nederländerna, Polen, Danmark och Cypern,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A6-.../2008).

A. Direktiv 2003/9/EG om miniminormer för mottagande av asylsökande är en grundläggande beståndsdel i den första fasen i ett gemensamt europeiskt asylsystem.

B. Mottagnings- och förfarandedirektiven ålägger medlemsstaterna att ge de asylsökande skriftlig information om deras rättigheter och om organisationer som kan ge dem stöd. Med tanke på att förfarandena är komplexa och tidsfristerna korta, särskilt i fråga om det brådskande förfarandet, är det av avgörande betydelse för asylsökande och invandrare att

[1] EUT L 31, 6.2.2003, s. 18.
[2] EUT L 326, 13.12.2005, s. 13.
[3] EUT L 50, 25.2.2003, s. 1.

få lämplig juridisk rådgivning, att ha tillgång till tolk och att ta emot beslut som gäller dem själva på ett språk de förstår.

C. Det är viktigt att se till att asylförfarandena är tydliga (med tanke på kriterierna för godkännande av eller avslag på en asylansökan), rättvisa, effektiva och proportionella, så att det ges tillgång till asyl på ett effektivt sätt.

D. I artikel 7 i direktiv 2003/9/EG ges asylsökande rätt till fri rörlighet i den medlemsstat där de sökt asyl, men denna rätt kan begränsas av medlemsstaterna.

E. Konventionen om barnets rättigheter skyddar alla minderårigas rättigheter, även för dem om inte befinner sig i sitt ursprungsland, och mottagningsdirektivet ålägger medlemsstaterna att ta hänsyn till de minderårigas speciella situation och ger dessa särskilda rättigheter som till exempel rätten till utbildning.

F. Vid sina besök har ledamöterna av Europaparlamentet vid flera tillfällen konstaterat att villkoren för kvarhållande varit oacceptabla när det gäller hygien, trångboddhet och tillgänglig utrustning, och att de kvarhållna inte systematiskt informerats om varför de kvarhållits, vilka rättigheter de har och hur behandlingen av deras ärende framskrider.

Allmänna anmärkningar och asylförfaranden

1. Europaparlamentet beklagar att de besök som gjorts visat att de befintliga direktiven ännu tillämpas dåligt eller inte alls i medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att direktiven införlivas och efterlevs.

2. Europaparlamentet beklagar det utrymme för skönsmässig bedömning som direktiv 2003/9/EG ger medlemsstaterna, särskilt när det gäller nivån på och formerna för de materiella mottagningsvillkoren och tillträde till arbetsmarknad och hälso- och sjukvård, till nackdel för en harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning.

3. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att visa större solidaritet med de länder som mest konfronteras med invandringens utmaningar, något om inte är begränsat till teknisk och/eller finansiell solidaritet. Parlamentet uppmanar kommissionen att undersöka möjligheten att föreslå ett gemenskapsinstrument för att dela på bördorna, så att man kan åstadkomma ökad effektivitet i medlemsstaterna och en hög skyddsnivå för de asylsökande.

4. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inrätta ett varaktigt system för besök och inspektioner. Parlamentet önskar att LIBE-utskottet fortsätter med sina besök för att se till att gemenskapslagstiftningen om mottagningsvillkoren följs.

Mottagande

5. Europaparlamentet beklagar att kapaciteten vid öppna förläggningar i vissa medlemsstater är låg och inte verkar motsvara behoven.

6. Europaparlamentet kräver att man prioriterar att ta emot asylsökande och invandrare i öppna förläggningar och anser att asylsökande är särskilt sårbara och inte bör bli föremål för frihetsberövande åtgärder.

7. Europaparlamentet påminner om att medlemsstaterna är skyldiga att garantera tillträde till förfaranden för att söka asyl.

8. Europaparlamentet anser att man måste nå balans mellan förfarandenas snabbhet, det ännu oavklarade arbetet och en rättvis behandling av varje enskilt fall – särskilt vid brådskande förfaranden.

Tillgång till information och rätt till tolkning

9. Informationen om förfarandena är till stor del skriftlig och tidsfristerna mycket korta, vilket kan leda till problem med att förstå och utgöra ett hinder för att de asylsökande på ett effektivt sätt ska kunna utöva sina rättigheter när de inger sin ansökan. Europaparlamentet kräver att asylsökande och invandrare ska få broschyrer som förklarar alla deras rättigheter och som finns på flera språk. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att också ge information på andra sätt, bland annat muntligen eller via tv.

10. Det är oroande att det saknas tolkar bland annat vid officiella samtal. Europaparlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att tillhandahålla allmänna och kostnadsfria tolktjänster, vid behov via telefon.

11. Europaparlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att använda sig av stöd från Europeiska flyktingfonden för att förbättra tillgången till information och för att öka antalet språk och antalet sätt på vilka informationen ges.

Juridiskt bistånd

12. Europaparlamentet beklagar att tillträdet till kostnadsfritt juridiskt bistånd verkar begränsat för asylsökande och invandrare, och att det ibland bara omfattar en lista med namn på advokater, vilket får till följd att personer utan tillräckliga ekonomiska medel saknar juridiskt bistånd.

13. Europaparlamentet påminner om att det för kvarhållna personer är särskilt svårt att hitta lämpligt juridiskt bistånd, med tanke på svårigheterna att kommunicera med världen utanför.

14. Europaparlamentet noterar att det blir svårare att nå kontinuitet i kontakterna med advokater när de kvarhållna flyttas mellan olika mottagnings- eller kvarhållningsanläggningar.

15. Europaparlamentet gratulerar FN:s flyktingkommissarie och företrädarna för frivilligorganisationer till deras arbete för att ge juridiskt bistånd, men anser att detta inte kan ersätta staternas ansvar.

16. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla ett allmänt, kostnadsfritt och effektivt juridiskt bistånd för alla asylsökande och invandrare.

Tillgång till hälso- och sjukvård

17. Europaparlamentet beklagar att i merparten av de kvarhållningsanläggningar som besökts klagade asylsökande och invandrare systematiskt över att sjukvården var otillräcklig och olämplig, att det var svårt att få träffa läkare eller kommunicera med dem, att det saknades specialistvård (särskilt för gravida kvinnor och tortyroffer) och läkemedel.

18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att utöka den aktuella omfattningen av sjukvården så att denna inte endast begränsas till akutsjukvård, och att också tillhandahålla psykvård.

Tillträde till arbetsmarknaden

19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå en ändring av artikel 10 i direktiv 2003/9/EG för att möjliggöra en förbättring av tillträdet till arbetsmarknaden.

20. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att inte införa juridiska eller administrativa begränsningar som utgör hinder för tillträdet till arbetsmarknaden.

Stöd från frivilligorganisationerna

21. Europaparlamentet erkänner det omfattande arbete som utförs av organisationer när det gäller att ge stöd åt asylsökande och odeklarerade invandrare.

22. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att låta organisationerna få komma i kontakt med asylsökande och odeklarerade invandrare utan juridiska eller administrativa begränsningar, även med dem som befinner sig i kvarhållningsanläggningar.

Förvar

23. Europaparlamentet beklagar att medlemsstaterna mer och mer tar människor i förvar. Parlamentet påminner om att tagande i förvar bör vara en sista utväg när man konstaterat att alla övriga, icke-frihetsberövande åtgärder inte fått beräknad verkan, att det måste finnas ett definierat mål (till exempel avlägsnande), och att förvarets varaktighet måste begränsas till den tid det tar att nå detta mål.

24. I artikel 5 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna fastställs rätten att överklaga en frihetsberövande åtgärd. Europaparlamentet kräver att varje tredjelandsmedborgare som tagits i förvar ska kunna inge ett sådant överklagande.

25. Villkoren i fängelserna där odeklarerade invandrare och asylsökande hålls kvar, trots att de inte begått något brott, är oroande. Europaparlamentet kräver att dessa personer, i syfte att skydda dem, tas i förvar i avgränsade byggnader.

26. I vissa kvarhållningsanläggningar råder förfall och brist på hygien. Skyldigheten att erbjuda ett värdigt mottagande måste också gälla för personer som tas i förvar. Europaparlamentet kräver att alla anläggningar som inte motsvarar standard ska stängas snarast.

27. Fängelsevillkoren försvårar ofta tillgången till hälso- och sjukvård, särskilt psykvård. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att dygnet runt tillhandahålla lämplig och oberoende hälso- och sjukvård, däribland psykvård, i kvarhållningsanläggningarna.

28. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att förbättra kontakten med världen utanför, bland annat genom att tillåta regelbundna besök, öka tillgången till telefon och göra tillgången till Internet mer allmän vid alla anläggningar.

Minderåriga utan medföljande vuxen och familjer

29. Europaparlamentet påminner om att barnets överordnade intresse måste stå i centrum för varje beslut eller åtgärd som gäller en minderårig, i enlighet med konventionen om barnets rättigheter.

30. Europaparlamentet kräver att kvarhållande av minderåriga invandrare och asylsökande i princip ska förbjudas och att kvarhållande av minderåriga tillsammans med föräldrarna ska vara ett undantag som syftar till att tillgodose barnets överordnade intresse.

31. Europaparlamentet uppmanar de medlemsstater som ännu inte undertecknat och ratificerat konventionen om barnets rättigheter att utan förbehåll göra detta.

32. Alla minderåriga har rätt till utbildning, oavsett om de befinner sig i sitt ursprungsland eller ej. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera denna rättighet, även när minderåriga kvarhålls. För att se till att barnen och deras familjer integreras så gott som möjligt kräver parlamentet att tillgången till utbildning sker i samhället och utan varje form av administrativa restriktioner som leder till att utländska minderåriga avskiljs.

33. Europaparlamentet påminner om att de minderåriga har rätt till lämplig fritidssysselsättning och uppmanar medlemsstaterna att värna denna rätt, även om barnen hålls i förvar.

34. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att minderåriga utan medföljande vuxen och familjer får bo på särskilda anläggningar, även om de kvarhålls, så att trångboddhet tillsammans med andra vuxna förbjuds och en skyddande miljö tillhandahålls.

35. Europaparlamentet önskar att alla som arbetar med minderåriga och med minderåriga utan medföljande vuxen får särskild utbildning som är lämplig när det gäller barnens situation.

Minderåriga utan medföljande vuxen

36. Europaparlamentet kräver att ett oberoende juridiskt ombud ska utses för varje minderårig utan medföljande vuxen, så att den minderårige skyddas. Det juridiska ombudets befogenheter och roll måste definieras tydligt.

37. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att definiera skyldigheter för identifiering av och sökande efter familjemedlemmar i Europeiska unionen, så att minderåriga utan medföljande vuxen ska kunna träffa en familjemedlem om det ligger i deras intresse.

38. Företeelsen att minderåriga utan medföljande vuxen försvinner är oroande. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inrätta ett harmoniserat system för insamling av uppgifter och statistik om identifiering av och stöd till minderåriga utan medföljande vuxen, så att denna företeelse kan bekämpas.

39. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att införa en harmoniserad och tillförlitlig mekanism för att identifiera minderåriga utan medföljande vuxen och gemensamma regler för tvister som gäller ålder. Vid ett förfarande i en tvist som gäller ålder måste den berörda personen, i enlighet med försiktighetsprincipen, betraktas som minderårig ända fram till förfarandets slut och således behandlas som minderårig.

Familjer

40. I artikel 8 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna garanteras respekten för privat- och familjelivet. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att skydda familjerna som enheter.

41. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att undersöka varje lämplig åtgärd vid sidan av en frihetsberövande åtgärd, och att fastställa att den förra inte är effektiv, innan man kvarhåller familjer som omfattar minderåriga.

42. Europaparlamentet önskar att asylsökande familjer ska ha tillgång till familjerådgivning, barnavård och läkarbesök som är inriktade på att skydda barnen.

Utsatta personer

43. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att fastställa obligatoriska gemensamma normer för identifiering av utsatta personer, särskilt offer för tortyr eller människohandel.

44. På grund av sin särskilda situation bör ingen utsatt människa tagas i förvar, anser Europaparlamentet, eftersom detta avsevärt påverkar hans eller hennes tillstånd.

45. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla särskilt stöd för utsatta personer och offer för tortyr och människohandel, särskilt psykologiskt stöd, för att garantera dem skydd. All personal som har kontakt med utsatta personer, även de som handlägger asylansökningar, måste få en särskild utbildning.

Dublinsystemet

46. Det är oroande att antalet personer som kvarhålls inom ramen för Dublinsystemet ökar och att vissa medlemsstater nästan systematiskt använder sig av frihetsberövande åtgärder. Europaparlamentet önskar att dessa människor inte ska kvarhållas om ingen uppenbar rymningsrisk föreligger och har påvisats av medlemsstaten.

47. Det är beklagligt att vissa medlemsstater begränsar tillgången för personer som omfattas av Dublinsystemet till mottagningsnormerna. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att tydligt fastställa att direktiv 2003/9/EG även omfattar dessa personer, så att även de ska kunna utöva samtliga sina rättigheter.

48. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.